

Uredništvo: Ljubljana: Knažičeva ulica 6. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

TUDI POLJSKA HOČE KOLONIJE

Kolonije so igrale pri varšavskih razgovorih veliko vlogo — Francosko-poljsko prijateljstvo ostane nespremenjeno

Varšava, 5. decembra. r. Francoski zunanji minister Delbos je davi odpotoval v Krakov, kjer se bodo nadaljevali razgovori s poljskim zunanjim ministrom Beckom.

Poljski tisk je v zadnjih dneh ponovno načel vprašanje kolonij, ki jih namerava Poljska zahtevati v primeru če bi se pričela kakšna pogajanja za vrnitev nekdanjih nemških kolonij. Poluradna agencija je objavila o tem posebno beležko.

Dosedanji razgovori so potekali v prisrčnosti in iskrenosti. Delbos je obvestil tovariša o razgovorih v Londonu. Beck se je zanimal tudi za kratki Delbosov razgovor z nemškim zunanjim ministrom na berlinski postaji.

Praga, 5. dec. AA. Češkoslovaški listi poudarjajo da pomeni Delbosovo potovanje važen prispevek k mednarodnemu delovanju. Glasilo agrarne republike stranke »Venkov« pravi me drugim da bo Delbos našel na Poljskem popolnoma nasprotni položaj kakor ga je svojčas našel pokojni Louis Barbuou.

Kako se je pripravljaval upor na Slovaškem
Senzacionalna razkritja v praškem parlamentu o pripravih dr. Tuke za upor na Slovaškem

Praga, 5. decembra. r. Ob zaključku večeršnje proračunske razprave v poslanski zbornici je prišlo do velike senzacije, ko je minister pravde dr. Derer zavrnil očitke slovaškega poslanca Sidorna, češ da je bil bivši slovaški poslanec Tuksa po nedolžnem obsojen zaradi veleizdaje.

Tokio, 5. decembra. r. List »Niši« Niši, ki običajno objavlja informacije iz merodajnih vladnih krogov, objavlja daljši članek o bodočih načrtih Japoncev na Kitajskem.

London, 5. decembra. o. Zaradi agresivne politike Japonske je postal položaj na Daljnem vzhodu tako napet, da povzročajo angleškimi vladnim krogom čimdalje hušje skrbi.

posredno tičejo tudi le ene izmed njih. Delbos in Beck sta z zadovoljstvom ugotovila, da je napetost v Evropi pričela popuščati.

Praški komentar
Praga, 5. dec. AA. Češkoslovaški listi poudarjajo da pomeni Delbosovo potovanje važen prispevek k mednarodnemu delovanju.

Angleško letalo padlo v morje
Brindisi, 5. decembra. o. V tukajšnji luki se je pripetila danes popoldne huda letalska nesreča.

Tla so se pogreznila pod plesalci
Lodz, 5. decembra. o. Snovi se je v neki vasei blizu Lodza pripetila huda nesreča. V nekem lokalu se je zbrala mladina na ples. Ko je bilo na plesišču okrog 100 ljudi, so se tla zaradi prevelike obremenitve pogreznila.

Največji most v Evropi
Hamburg, 5. decembra. AA. »Hamburger Tageblatt« je objavil podrobnosti o načrtih za nov veliki most, ki naj bi se zgradil preko Labe.

Ciganska razbojniška tolpa v Slavoniji
Zagreb, 5. dec. o. V Slavoniji je že del časa ustrahovala prebivalstvo ciganska razbojniška tolpa.

Fašizem v Španiji
General Franco v vsem kopira ustanove italijanskega fašizma

Burgos, 5. decembra. AA. Ustoličenje novega sveta španske falange, ki je po vsem svojem ustroju točna kopija italijanskega velikega fašističnega sveta, je izzvalo dve iznenadenji. Svet je na prvi poslovni seji pooblastil generala Franco, da imenuje 12 članov sveta v odbor, ki naj pripravi novo ustavo.

Dunajske domneve

Dunaj, 5. decembra. AA. Dunajski listi spremljajo z največjo pozornostjo potovanje francoskega zunanjega ministra Delbosa v Varšavo in v druge evropske prestolnice.

Francoski komentarji

Pariz, 5. decembra. AA. Francoski tisk tudi danes obširno razpravlja o Delbosovem potovanju in njegovih razgovorih v Varšavi.

Izgon Reuterjevega dopisnika iz Beograda
Beograd, 5. decembra. AA. Poročevalcu agencije Reuter v Beogradu Huertu Harrisonu je bilo prepovedano še nadalje bivanje v naši državi.

Anglesko letalo padlo v morje
Brindisi, 5. decembra. o. V tukajšnji luki se je pripetila danes popoldne huda letalska nesreča.

Tla so se pogreznila pod plesalci
Lodz, 5. decembra. o. Snovi se je v neki vasei blizu Lodza pripetila huda nesreča.

Največji most v Evropi
Hamburg, 5. decembra. AA. »Hamburger Tageblatt« je objavil podrobnosti o načrtih za nov veliki most, ki naj bi se zgradil preko Labe.

Ciganska razbojniška tolpa v Slavoniji
Zagreb, 5. dec. o. V Slavoniji je že del časa ustrahovala prebivalstvo ciganska razbojniška tolpa.

Fašizem v Španiji
General Franco v vsem kopira ustanove italijanskega fašizma

Dr. Stojadinović v Rimu

Predsednik vlade je včeraj odpotoval na uradni obisk v italijansko prestolnico

Rim, 5. decembra. AA. Komuniké, ki je bil davi objavljen o obisku predsednika vlade dr. Stojadinovića, se glasi:

Predsednik dr. Stojadinović prispe v Rim s svojim spremstvom nocoj ob petih na uradni obisk. Spremljata ga šef kabineta zunanjega ministra dr. Prčić in tajnik pri jugoslovenskem zunanjem ministru Nadavović.

Pariz, 5. decembra. AA. Francoski tisk tudi danes obširno razpravlja o Delbosovem potovanju in njegovih razgovorih v Varšavi.

Izgon Reuterjevega dopisnika iz Beograda
Beograd, 5. decembra. AA. Poročevalcu agencije Reuter v Beogradu Huertu Harrisonu je bilo prepovedano še nadalje bivanje v naši državi.

Anglesko letalo padlo v morje
Brindisi, 5. decembra. o. V tukajšnji luki se je pripetila danes popoldne huda letalska nesreča.

Tla so se pogreznila pod plesalci
Lodz, 5. decembra. o. Snovi se je v neki vasei blizu Lodza pripetila huda nesreča.

Največji most v Evropi
Hamburg, 5. decembra. AA. »Hamburger Tageblatt« je objavil podrobnosti o načrtih za nov veliki most, ki naj bi se zgradil preko Labe.

Ciganska razbojniška tolpa v Slavoniji
Zagreb, 5. dec. o. V Slavoniji je že del časa ustrahovala prebivalstvo ciganska razbojniška tolpa.

Fašizem v Španiji
General Franco v vsem kopira ustanove italijanskega fašizma

stje odpotujejo nazaj v Jugoslavijo 10. decembra.

Beograd, 5. decembra. AA. Ker bo predsednik vlade dr. Milan Stojadinović nekaj časa mudil v tujini, je bil imenovan za njegovega zastopnika notranji minister dr. Anton Korošec.

Sprejem na meji

Trst, 5. decembra. AA. Davi ob 10. je prišel v Posojno predsednik vlade dr. Stojadinović s svojim spremstvom. Na železniški postaji, ki je bila okrajana z jugoslovenskimi in italijanskimi zastavami ga pričakovali jugoslovenski poslanik v Rimu Bosko Hristović, grof Contadini, češ italijanskega protokola generalni konzul v Trstu Vukasin Životić, ki mu je predstavil zastopnike italijanskih oblasti.

O čem bodo razpravljali v Rimu

Bukarešta, 5. decembra. AA. Listi poročajo o potovanju dr. Stojadinovića in navajajo v zvezi s tem pisane italijanske in drugega tiska. Med drugim citirajo poročilo agencije Havas, da bodo v Rimu razpravljali predvsem o gospodarskem delovanju, o problemu slovenske manjšine in o potrebi pouka v manjšinskih šolah.

Sporazum s francoskimi obligacionarji srbskih predvojnih posojil
Pariz, 5. decembra. Po dolgotrajni pogajanji, ki so bila ponovno prekinjena in preložena je prišlo končno do sporazuma med predstavniki naše države in predstavniki komiteja imetnikov predvojnih srbskih posojil, in ima glede anuitetne službe za ta posojila. Novi sporazum se ne pomeni definitivne ureditve in velja za dve leti.

Papeški nuncij Pellegrinetti se poslavlja
Zagreb, 5. decembra. o. Dnes popoldne je prpel v Zagreb z beograjskim brzovlakom doseđani papeški nuncij v Beogradu, novo imenovani kardinal Pellegrinetti.

Fašizem v Španiji
General Franco v vsem kopira ustanove italijanskega fašizma

Burgos, 5. decembra. AA. Ustoličenje novega sveta španske falange, ki je po vsem svojem ustroju točna kopija italijanskega velikega fašističnega sveta, je izzvalo dve iznenadenji.

Vremenska napoved
Zemunska vremenska napoved: V zapadnih in severozapadnih krajih se bo vreme ponovno pooblačilo in bo ponekod tudi nekaj dežja.

Ob 25 letnici balkanskih vojn

Nekaj razmišljanj o zmagovitem pohodu hrabrih balkanskih vojakov

Ljubljana, 5. decembra.

Snoči je pod okriljem »Soče« predaval pri »Levu« prof. Vinko Šarabon o balkanskih vojnah. 3. t. m. je minilo 25 let, ko je bilo sklenjeno prvo premirje med vojskovojevodinami balkanskih narodov. Ta spominski dan je dal predavatelju priložnost, da je poslušalce povedel v dobo pred svetovno vojno, ko so se krščanski narodi na Balkanu sporazumeli med seboj, da bodo skupno branili življenjske interese svojih držav.

Turčija, ki se je dolga stoletja šopirila na evropskih tleh, jim je morala biti trn v peti. Štiri krščanske države so se s svojimi življenjskimi potrebami zamažale na Evropo, da bi jim nudila pomoč. Ko so spoznale, da je ne bodo dobile, so se zatele k samopomoči. Sklenile so 10. oktobra leta 1912. Balkansko zvezo in začele z orožjem v roki terjati svoje pravice. Vsaka s svoje strani so Črna gora, Srbija, Bolgarija in Grčija prodrale proti jugu in potiskale Turke s tal, kjer so v robstvu životali njih rodni bratje. Prof. Šarabon, ki je prepovetval domala vse kraje na našem jugu, kjer so se vršile ogrožene bitke, se ni mnogo zadrževal pri suhoparnih podatkih o poteku bojev, temveč je poslušalce predočil razmere, iz katerih je zrasla nepremagljiva volja balkanskih narodov do svobode. Male države so pod vodstvom svojih narodnih voditeljev postavile v bok razmerno velike sile. Bojevniko so korakali proti Turkom brez sence strahu. 9. oktobra so Črnogorci pod poveljstvom kralja Nikole začeli napad na mestce Tuzl. Vojno mnogo so vzeli bolj po domače, vendar so mnogo opravili. Njih glavni smoter je bilo zavzetje trdnjave Tarabos, ki je bila ključ do Skadra. Po dolgih mesecih se je trdnjava predala — vzkriže še danes niso natančno dognani. Srbi so pod vrhovnim poveljstvom tedanjega prestolonaslednika Aleksandra prodrali s štirimi armadami iz izredno brzino proti jugu. V bitki pri Kumanovem, ki se je vršila 23. in 24. oktobra, so Srbi izvojevali največjo zmagovito vojno zgodovini. Naglo so potem napredovali proti Skopju. Z 23. novembra so dospeli do Jadranskega morja. V Liješu in Draču, ko so bili polni zaupanja, da se jim je napole odprla toliko zašena pot do morja, pa so izvedeli, da je bila teza dne priznana in razglašena neodvisnost Albanije. Evropske velesile so se ustrašile, da ne bi bili balkanski narodi, katerih pohod na jug je bil tako zmagovit, postali premočni in prevarni.

Po slavni zmagi na Kumanovem so Srbi posilili svoje topništvo na pomoč Bolgarom, ki so pod poveljstvom cara Ferdinanda izmed vseh štirih vojskotočih se držav postavili največjo armado. S skupnimi močmi so zavzeli Odrin. Tudi Grki so opravili svoje. Njih naloga je bila zavzeti Soluna. Dasi ko korakali proti nasprotniku tako rekoč kakor bi bili sil na sprehodu, ker niso nikjer našli odpor in

so Solun zavzeli brez boja, je vendar njih mornarica, kateri turška ni bila kos, opravila veliko delo, ker je branila Turkom prevoz mostova preko morja.

Turško vojsko je reformiral sicer nemški paša von der Goltz, ki je trdil, da turške vojske balkanski narodi ne morejo premagati, toda zgodilo se je drugače. Dasi je bil turški vojak znan kot skromen in se tudi ni strašil boja, je bil vendar premagan. Precejevali so njegove sile, ki niso bile kos združenim balkanskim narodom.

Po zmagovitih bojnih pohodih je bilo sklenjeno premirje, ki je Turčiji ohranilo je majhen del ob Marmorskem morju, balkanskim narodom pa je bil prepričan ves Balkanski polotok.

Toda nesloga med zmagovalci je povzročila, da vojnih strahot še ni bilo konec. Ko je v Turčiji nastala 23. januarja leta 1913. revolucija, je bila nova vojna spet na pragu. Dokazala je, da je bila turška vojska zelo revalna. Vojna se je končala z mirom v Londonu 30. maja. Komaj mesec pa sta se spoprijeli Srbija in Bolgarija. Bitka ob Bregalnici je prinesla zmago Srbom, 10. avgusta leta 1913. so bila nasprotstva končana s sklenitvijo mira v Bukarešti, kjer so bili položeni temeljni pogoji. Srbi in Bolgari so bili drug pred drugim na oprežu. Sebe po zaključku svetovne vojne so Bolgari spoznali, da so precejevali dobrobitke stare Avstro-Oberske, ker so zaupali njem kombinacijam. Bolgarija je v svetovni vojni mnogo izgubila. Srbija pa je izšla iz nje kot zmagovalka in povečala svojo moč z zedinjenjem s Hrvati in Slovenci.

Snočni predavateljski večer je »Soča« izkoristila, da je hkratu s spominom na 25. obletnico balkanskih vojn povetila nekaj trenutkov tudi spominu obilnice zedinjenja Jugoslovenov. V kratkih besedah se je g. Urbančič obrnil v preteklost našega narodnega prizadevanja, ki je doseglo višek v skupni državi. V tej zvezi se je spomnil velikih zaslug naših velikih kraljev, Petra I. Osvobodilca in Aleksandra I. Zedinitelja. Oba sta stala vedno kot najvišja vodnika rama ob rami s svojim narodom, ki sta mu žrtvovala vse svoje delo in življenje. G. Urbančič je zaključil govor s pozivom, naj ostanemo zvesti njunemu nasledniku, kralju Petru II., naj pa tudi ne pozabimo, da dan zedinjenja še ne nomeni pravice zedinjenja vseh naših bratov.

Predavatelju prof. Šarabonu se je zahvalili za njegova izvajanja načelnik predavateljskega odseka dr. Ražem, ki je pozval poslušalce, naj se kot zavedni Primorci udeležijo v četrtki ob 20. uri recitacijskega večera, na katerem bodo primorski literati dr. Ivan Prešeri, dr. Igo Gruđen, Josip Ribičič, dr. Vladimir Bartol, dr. Bogomir Mazajna, Ciril Kosmač, Janjo Samec in Stano Kosovel brali svoja dela.

Kaj pomeni rudarski „Skok čez kožo“

Akademski klub montanistov priredi 7. t. m. na Taboru svoj tradicionalni »Skok čez kožo«. To bo že deseti, zato jubilejni, kajti prvi se je vršil v Ljubljani že v l. 1924, ko so ga prinesli k nam naši slušatelji rudarstva po večini sami Bosanci, ki so do takrat študirali na visoki rudarski šoli v Příbramu.

Marsikoga bo gotovo zanimalo, kaj pomenijo besede »Skok čez kožo« in kaj naj prav za prav predstavlja ta etari rudarski običaj. »Skok čez kožo« ima svoj globlji pomen in je tesno zvezan z zgodovino razvoja rudarstva. Ze v srednjem veku je bila potrebna delavcu, ki je hotel postati rudar in ki je moral biti kot tak za svoje delo kvalificiran, izvestna učna doba. Po dokončani učni dobi se je razglasilo delavca za rudarja izvršila po natančno predpisnem obredu. Na ta dan so se zbrali okoli šahta (jaška), ki je bil tedaj mnogo ožji od današnjega. vsi rudarji, da bi prisostvovali tej slovesnosti. Delavec, ki je dovršil predpisano učno dobo, je skočil preko tega šahta, nato pa mu je najstarejši rudar opasal rudarsko kožo in vsi ostali so nato čestitali njegovemu novemu tovarištvu-rudarju, ki je šele s tam dejanjem postal pravi član črne bratovščine. Ta »skok čez kožo«, je simbolično predstavljal vse možne nevarnosti, ki stalno spremljajo vsakega rudarja pri njegovem hulum delu v zemskih globinah, v neizmeren kraljestvu podzemnega boza Plutona.

Skok čez šaht se je simbolično prenesel tudi na vse rudarske visoke šole in se je

razvil kakor že omenjeno v »Skok čez kožo«, ki obstoji danes v tam, da grede vsi montanisti-novinci, ki skakaajo na večer pradi prireditelje v rudarskih uniformah in z rudarskimi svetilkami po mestu in prepovedajo rudarske pesmi. Med potjo se ustavijo tudi pred univerzo, kjer zapojejo rudarsko himno ter se nato napotijo do mesta, kjer se vrši ta slovesnost. Preden montanisti-novinci skoči preko rudarske kože, ki jo običajno drži dva najstarejša navzoča rudarska inženjerja, pove svoje življenjsko geslo, nato pa mu boter opaje kožo, mu čestita, da je s tem postal pravi rudar. Zatem mu čestitajo še rektor univerze, dekan tehniške fakultete, predstavniki rudarskega oddelka in vsi navzoči predstavniki rudarske industrije.

»Skok čez kožo« je pri naš običajno združen o proslavo rudarske začetnice sv. Barbare. Udeležijo se ga po možnosti rudarski inženjerji in predstavniki rudarske industrije iz vse države, tako da lahko rečemo, da je »Skok čez kožo« ne samo največja rudarska proslava, ki združuje našo starejšo in mlajšo generacijo, temveč je to tudi rudarska manifestacija, kjer odjekne od Krakova in Příbrama, pa tja do bele Ljubljane naša krepki: »Naj živi nam rudarski stanke!« M. S.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Miklavž hodi na Dravskem polju v spremstvu kurentov

Eden izmed najbolj priljubljenih mož svetniške garde je sv. Miklavž. Njegova priroda se veselo otroci in odrasli, kajti znamenit svetnik z dolgo belo brado prinaša vsakemu svoje. Povedo se mu priporočajo in ga časte na svoj način. V nekaterih krajih poznajo samo še preostanek prihoda sv. Nikolaja. Na večer pred godom tega nebeskega dobrotnika nastavijo otoci na okna prazne krožnike, zjutraj pa n deajo krožnike polne darov. Ki jih je prinesel občri svetnik, ko je sredi noči obiskal vas.

Na Dravskem polju, posebno v okolici Ptujca, je posebno močno razvil kult čenčenja sv. Miklavža, kateremu na čast je sezidanih mnogo cerkva in kapelic. Sveti Miklavž je že od nekdanj iskran zaščitnik brodarjev in splavarjev. Vorej ni čudno, da je ljudem ki dnevno brodarijo po doroči Dravi, prav ta svetnik tako priljubljen.

Nikjer drugod ne njo tako dobro ohranjeni še razni poganski običaji, na primer postni kurenti, ki so za te kraje nekaj karakterističnega. Miklavževe čenčenje se iz največje krščanske dobe vendar zveledimo v njih mnogo poganske primese. Vaska deca že ves mesec prej se skrbijo prašuje, odkod neki boho to leto prihli sv. Miklavž in njegovi spremlevalci. Šel nekaj dni pred miklavževim večerom se raze po vasi, da je sv. Miklavž napovedal svoj prihodi in da se ho ocelati le pri nekaterih. Pri vsjih posestnikih se na ta večer zbere ljudstvo

Ali nosi Miklavž tudi po hlevih

Ljubljana, 5. decembra

Pred dnevi smo poročali o bedni družini brezposelnega brivskega pomočnika, ki je na pragu najhujše zime ostala brez strehe na cesti, pa je na koncu naša skromnega, zaslinega zavetja pri dobri gospodinj v Štepanji vasi št. 14, ki je možu, noseči ženi in njunima otročkoma, izmed katerih je sinu 6 let in hodi že v šolo, hčeri pa komaj 17 mesecev, svoj hlev odstopila za bivanje. Opisali smo ves obup očeta in matere, ki mesece in mesece bogata po vsej periferiji Ljubljane in ščeta stanovanja svoji družini, a ju povsod neprijazno odslavljajo samo zato, ker nista družina brez otrok, kakršna je najbolj priljubljena v tej naši dobri katoliški deželi, temveč se mamice držata dva nedolžna otročka za krilo. Dejali smo že kar naprej, da pišemo o stvari zgolj kot kronisti, ker vemo, da v tistih, ki bi bili že po svojih funkcijah in po svoji javno izpovedovani moralni dolžni prisikotiti v takih primerih na pomoč, že zdavnaj ni več živoga srca. Na naš članek se je v restnici odzvalo samo dvoje, troje dobrotnikov, od katerih je neka gospa oddala zavitek odložene oblečke za strošomašno družino v našem uredniku, drugi pa so se sami potrudili v štepanjo vas, posekali hivo št. 14 in osebno obdarovali prebivalce hleva.

Nismo pa še čuli doslej, da bi se bil za družino pozanimal mestni socialni urad, ki je prvi polician, da brez odlašanja pomaga spraviti družino Ljubljane s sveta. Še več — družina v hlevu je prav v času, ko je izšlo naše poročilo, imela priliko na lastni koži vnovič okusiti, kako modra in plemenita je v našem mestu skrb za najbednejše. Na svojem beganju za pripravljeno kvartirjem je mož nekje našel na skromno stanovanje, ki se te dni izprazni in hišni gospodar bi ga bil rad odstopil nesrečni družini. Toda mestni gradbeni urad se je bil odločil, da se mora liša v maju zaradi nekih novih gradnj podeti, in zato gospodar stanovanja ne sme več oddati. Tako bo morala družina še vso zimo prebiti na mrazu in trohotni. V hlevu se je sicer nekdo zdavnaj rodil božji sin, a kolikor vemo o Miklavžu, nima navade nositi darov po hlevih, ker pristožni nebeski dobrotnik tam najbrž ne pričakuje ljudi, a kaj šele majhnih, od vsega sveta pozabljenih otrok. Zato pišemo tebe vrstice tistim dobrih ljudem, ki poznajo Miklavža in jih prostimo, naj ga opozore na štiri ljudi, posebej še na 6-letnega fantka in 17 mesecev staro dekletce in njuno nosečo mater, in naj ga skušajo pregovoriti, da ne pojde mimo hleva pri hiši v štepanji vasi št. 14. Naj bo ta prošnja preizkušnja našemu mestu, ali v njem še bije kaj dobrega srca.

Točno plačaj »Jutru« naročno! Varuj svoicem zavarovalnico

Roparski napad sredi noči

Litija, 5. decembra

Včeraj je priteklo močno prestrašeni posestnik Janez Pišek, ki je zaposlen pri tovarnarju Knafliču v Šmartnem, v Litijo in je povedal, da so imeli ponoči v hiši roparje. Pivkova domačija, po domače pri Zanetu stoji v Kostrezniaški dolini prav na samem. Vsi Zanetovi so bili že v tistem snu, ko jih je prebudil šunder okrog hiše. Gospodar je vstal, pridul luč in stopil k večnim vratom. Tedaj pa so navali nanj neznani. Oddali so deset strel in so razbili vsa okna na hiši. Gospodar in domači so se prestrašili nenačnega napada in so se skrili na podstrežje. Ponočni roparji pa so v dobri veri, da se jim ne bo nihče več postavil v bran, vdri v hišo in jo oplenili. Janez Pišek, ki je blagajnik pri gasilski četi, je opazil zjutraj, ko se vrnil v sobo, da so mu odnesli tudi blagajno, v kateri je imel okrog 2000 dinarjev.

Kakor izpovedujejo žanetovi, je bila med napadalci četvorica ali petorica možkih. Dva ali trije so vdri v hišo, dva pa sta ostala na straži in so ju domači opazovali skozi podstrešno lino. Vsi napadalci so imeli s seboj električne luči, s katerimi so si razsvetljevali pot. Ze na vseg zgodaj je odposlal komandir g. Baumkirchner več patrolj na zasledovanje. Orožniki so ugotovili, da so v petek pili in smarških gostilnah štirje n. znani možki. Malo prej so korakili skozi Kostrezniaško dolino in z nekaterimi domačimi nazvali razgovor. Zjutraj je seveda manjkala za zločinsko četvoro vsaka sled. Orožniški patrolje pa so takoj krnille proti Dolenjski, kamor so se najbrže napad lci izognili. Šmarčani sklopajo po njihovi govorici, da so z dolenske strani.

svojega kaplana, ki izprosi dovoljenje za vstop Miklavževe družine in nemožno izpraševanje. Miklavžji prikorkajo v sobo, in sicer po točno predpisnem vstnem redu. Prvi je kaplan z dvema ministrantoma. Za njim vstopi župnik, prav tako z ministrantoma. Običeni so kot pravi mašniki, odnosedno streljani. Osebe za te vloge morajo biti skrbno izbrane. Posebno kaplan mora dobro pridgovati in dobro poznati krščanski nauk. Župniku ni treba posebnih znanosti. Je po navadi debelejša oseba, ki se zna spodobno smehljati. On je poredoval meo kaplanom in Miklavžem. Za župnikom se primaje v sobo v škofa običeni sv. Miklavž. Njegova posebnost je, da mora biti posebno visok in mitra mu mora segati do stopra. Za to vlogo se izbere najdaljši fant v vasi. Razume se, da Miklavžu ne sme manjkati čestitljiva brada. Ob strani škofa pa so angeli in še posebni nosilec koša z darovi.

Po navadi je teh darov jako malo, kajti ali navada, da bi darove kupili stariši za svoje otroke, temveč si morajo darove od svojih stroških prikribeti Miklavžji sam. V košu je torej nekaj jabolk, suhih hrušk, največ pa narezane koruznice, ki ima videz sladkorčkov. Le če grede Miklavž v drugo vas, bohojo biti vsajih poseben imenitni in okrise se s pristnimi sladkorčki. K Miklavžem v širokem amulu spadajo še nosilec škofove palice, njegov osebni tajnik in še nekaj svetih mož.

Mej tem ko svetniški pobožnjaki v sobo ostanejo v veži Miklavževi pomagajo: to so kurenti in ga parkelj. Kurenti so po navadi telje; običeni so v svoje znane pustne uni-

„Skok čez kožo“ o torek ob 20. uri na Taboru

Maribor preko nedelje

Maribor, 5. decembra

Miklavžovo je veselo razgibalo mariborsko življenje. Snoči so bili vesnosod

Iepo obiskani Miklavževi večeri

z obdarovanjem starih in mladih. Posebno uspelo obdarovanju je bilo v Mariborskem dvoru, kjer so stalni gostje restavaterja Adama Črešnjara prežveli lep večer. Restavater Črešnjar je namreč kot prvi v Mariboru uvedel obdarovanje vsih onih, ki nimajo jikogar, ki bi poskrbel za primerno miklavževsko obdarovanje. Danes popoldne in zvečer so se po raznih mariborskih in periferijskih lokalih miklavževanja s pestrimi eporedi nadaljevala.

Krasen decembrski dan je današnje evražano miklavževsko razpoloženje še bolj povzdignil. Posamezni ljubitelji prirode so tudi danes uveljavili svojo tradicijo s pohodi iz Maribora, vendar pa je bila miklavževska tradicija močnejša in so Mariborčani po večini posetili razne miklavževske prireditve, med katerimi je bila posebno lepa obdaritev sokolske dece v lutkovnem gledališču tukajšnjega matičnega Sokola.

Pivkova sokolska družina

Je snoči proslavila prvi december in je to proslavo združila z družabnim večerom, ki ga je priredila na čast šole za rezervne oficirje v vojašnici kralja Petra. Prvoocem

brško proslavo je otvoril orkester »Dravec« s sokolsko koratnico, nato pa so zavzeli društveni funkcioarji Sokola I z župnim sokolskim praporom svoja mesta. Starosta Mohorko je uvodoma priročno pozdravil navzočnega poveljnika šole za rezervne oficirje podpolkovnika Gaščiča Stjepana, zastopnika mariborske sokolske župe Lenarta, zastopnika mestnega Sokola Preloga in ostale. Po ljubki deklaraciji Erne Smoletove je obrazložil pomen državnega praznika društveni prosvetar Rudež. Stedija je deklaracija naračajnika Črtaliča in lepo izjavila »Česka besedac naračajinje. Po nekaj solistihnih spevih Dvojaka so prejeli Sokoli diplome kot odlikovanja za svoje nastope na raznih tiskmah. Starosta je nato zobjlubil novo članstvo in je bila priročno slovesnost zaključena z veselovansko himno »Haj Slovanci«.

Po oficielem delu se je razvil v nabito polni telovadnici vojašnice kralja Petra animiran družabni večer.

Sita življenja...

Na Vodnikovem trgu 4 so našli nezvestno 26-letno Kristino P. Pozvani mariborski reševalci so ugotovili, da je zaužila večjo količino veronal. Odpravili so jo v tukajšnje splošno bolnišnico, kjer je v noči na nedeljo podlegla. Vzroki samomora niso znani.

Sin je umoril očeta

Preden ga je usmrtil, je sirovež prisilil 92 letnega očeta, da je poljubil kol

Varaždin, 5. decembra

Strašen zločin je bil te dni izvršen v Gubavu pri Klanju. 45letni peocestnikovim Janko Grab v Graševu je bil znan kot zapravljivec in pijanec. Zato je neprestano terjal denar od svojega 92 letnega očeta. Teme, ki mu ga pa ni hotel zmerom dati, kar je dovelo pogostokrat do huđih preprirov.

Vadnega dne je prišel Janko pijan domov in zahteval od očeta, naj prodra kos zemlje, češ, da se bliža božič, ko bo treba več denarja pri hiši. Skrbni oče je savela ta predlog odklonil, ker je pač vedel, ča je dišal sinu denar samo zaradi plačbe. Sin se je zavoljo odklonitve začel razburjati. Med prepriro pa je neaodno zaklenil vrata

in začel očeta pretepati. Pograbil je velik kol in zapovedal očetu, da ga poljubi in da naj se nato priporoči Bogu, češ da se bliža zadnja ura. Sirovež sin je nato začel udaritati po starem možu. Ker je oče med tem res molil, je to sina še bolj razbesnilo. Vrgel je očeta na tla in mantral po njem s težkimi čevlji.

Na vročilo se prihiteli na pomoč oseboje in razbili vrata. Bilo pa je že prepozno. Stari mož je imel še samo toliko moči, da je povedal, kaj se je zgodilo nato pa je izdihnil. Nesrečnik je imel zlomljenih 11 rebra, levo roko in obe nogi ter izbitih nekaj zob.

Sirovega morila so zadrž in so ga včeraj izročili sodišču v Varazdinu.

Kod vse je hodil ljubljanski Miklavž

Ljubljana, 5. decembra.

Nikjer ne gorijo več luči. Za zastriani okni utripajo majhna srca. Oči dolgo zro skozi temo proti oknu. Ali je še daleč? Morda se bo prav zdajle sklonil svetnik nad čevlček in položil nanj svoje darlice. Od vrat do vrat, od okna do okna hodi notoj ta božji svetnik. In jutri zjutraj... Deček tu sredi mesta bo našel lepe nove sanke, pakete sladkarij, poslikano knjigo. Deček nekje v predmestju bo žalostno strmel na vlažna okna. Tudi on pozna povost o Miklavžu, ki ljubi dobro deca in ji prinasa darove. Toda v predmestju se nikdar nobena povost ne uresniči.

Na Miklavževem sejmu poejo šibe in korobači. Med stojnicami se previra vesela mladina. Snoči je hitel sveti Miklavž proti Tromostju. Mudilo se mu je. Naročili so ga, naj pride točno, igrali bodo Kranjčev »Skedenje«, ne bo mu žal, če bo še uvelj kaksen prizor.

Ura na mestni hiši je kazala nekaj minut pred dvaindvajseto. Gledališče je bilo polno, pravkar je sentimentalni Andrej zaigral na svojo novo violino, kar se vrata skednja široko odpro, zasije svetloba in sliši se samo Petrov jecajoči glas:

»Kaa... pppa... jije... to?«

Miklavž pa vlnjudo pozdravlja igralce in gledalce in potem deli darove. Sinica dobi steklenico žganja, Miha prstan, Peter... ta pa... prinesli so jo v košu, pravo, živo Špelo, prav tako grdo in šepavo, kakor je Peter sam. Nič čudnega torej, da dela tako kisel obraz. Tudi gledalci dobijo majhne darove, potem mora svetnik naprej.

★

Dvorana na Taboru danes popoldne je bila polna. Spredaj so gorele zvezde nad oblaki. Na drugi strani ognjeni plamen.

Zdaj bi moral biti že tu. A bog ve kje je vse hodil od snoči, odkar nas je zapustil v Sentjakobskem gledališču. Bil je v Šiški, kjer je obdaroval Sokolice, danes ga pričakujejo tudi gojenci-srednješolci pri »Kne-ginji Zorki«.

Pa se je zavesa razgrnila. Priskakljali so angelčki. Za njimi se je prižal črn parkelj. Potem je prišel Miklavž in takoj je spoznal vse dobre otroke. Prinesel jim je darov.

Toda ni se mogel muditi dolgo. V gledališču je objubil, da kmalu pride. Ko sta mlada princeska in pastirček bločila po gozdu, je nekdo zaklical iz dvorane: »Pravkar je šel čez Gradisce!« Na odru se je zvestivilo. Vrata dvorane so se odprla in vstopil je nebeski svetnik. Čez vso dvorano so mu mahale roke malih prijateljev. Za njim so se suvali parkeljani. Po vsej dvorani je zvonilo kakor med veliko mašo. Polne košare darov je prinesel. Majhni obdarovanci so plašno stopali na oder. Saj je sveti Miklavž pokazal knjigo, v kateri so napisane vse pregrehe in hudobije tega sveta.

Tudi tu se ni mogel muditi dolgo. Pričakovali so ga v Trgovskem domu. Vsa dvorana polna mladih fantov in deklet. Reš, tu je moral imeti velike in hude parkelje, da so lahko krotili to razposajeno mladost. Bili so res tako hudi, da je Miklavž komaj opravljal svojo dolžnost. Včasih je moral posredovati, da je obdarovanje sploh lahko prišel do darila in odnesel očlo kožo. Po dvorani sta kar odmevali živžiganje in ropotanje z verigami.

Dalet je od Trgovskega doma do gluho-nemnice. Tudi tam so ga novoj pričakali. Zelo se je moral podvizati, da je obšel vse svoje prijatelje.

Ullice so bile zvečer zavite v gosto meglo. Medlo so svetile luči ob pločnikih. Ca

to izvršuje kaplan. V izrednih primerih, kadar kaplanu ni jasna kaka dogma ali kadar mu kdo izmed navzočih stavi vprašanje, na katero ne ve odgovora, pomaga razvozlati župnik in morda sam sv. Miklavž. Najprej so izprašani otroci, ki odgovarjajo boječe in spoštljivo. Pred izpraševalno komisijo pa pridejo tudi starejši, tako fantje kakor dekleta. Ponavadi ne gre vse gladko.

Marsikateri fantinl boho biti poseben junak, odreče molitev in s svojim odgovorom razali kaplana in vse njemu nadrejene svetnike. Celu Miklavžu je nerodno in zakašlja. Toda avtoriteto je treba varovati in, če je treba, vzpostaviti. V sobo pridri-jajo kurenti. Nastane splošno jokanje otrok, smeh in cviljenje deklet. Marsikateri ki se je doslej junasko držal, spokornoma prizna svoj greh in ponižno molli. Kurentov pa ni ti molitev ne gana. Hočejo svojih žrtve, katere vlečajo med prerivanjem proti vratom. Med takimi kurentovimi žrtvami so ponavadi tudi nedolžna bitja, ki še sploh niso imela prilike odgovarjati na vprašanja Miklavževega kaplana. Župnik in kaplan sicer posredujeja, a zama. Seje ko izpregovori Miklavž in odločno zapove kurentom, naj se pobero iz sobe, prisluhnejo tudi ti. Izpuste vse, ki so jih že imeli v svojih verigah in med rjovenjem zapuste sobo.

Inzpraševanje se nadaljuje. Na vrsti so dekleta. Tem stavlja Miklavž kaplan razne otrove venkih vprašanj tudi življenjske, dnevno uporabljive naloge. Toda dekleta se hitro zmahejo in od njihovih odgovorih se smehljajo vsi iz Miklavževe dru-

Sportna nedelja

Zadnje jesensko Kolo LNP

V jesenskem podsaveznem prvenstvu preostaja samo še srečanje med Marsom in Slovanom, ki se bo odigralo spomladi - Hermes je nepotrebno izgubil eno točko

Tudi v posameznem prvenstvu smo srečno dospeli do zadnjega jesenskega kola. Sedaj bodo šli tudi naši podsavezni ligasi na »prvenstveni« odmor. Ta odmor pa naj bo v resnici le »prvenstveni«, ker pričakujemo od naših agilnih moštvev, ki se borijo za naslov podsaveznega prvaka, da do prihajajočih prvenstvenih tekme ne bodo počivali na svojih lovorikah, temveč da bodo skušali tudi preko zime nuditi našemu nogometnemu občinstvu kako lepo tekmo, svojim igralcem pa priliko, da si vsaj ohranijo svoje kondicije.

Docela končano pa jesensko prvenstvo tekmovalje vendarle še ni. Zaostala je še ena tekma, namreč med Marsom in Slovanom, ki pa se bo odigrala spomladi. Kljub temu pa se tabele jasne. O njih bomo še spregovorili v običajnem pregledu o nedeljskih tekmah, ki ga bomo objavili v tokrovi številki.

V naslednjem poročilu o nedeljskih tekmah:

Bratstvo-Svoboda

2 : 0 (2 : 0)

Na dobrem terenu igrišča Ljubljane sta se trudila Eratstvo in Svoboda, da iz tega srečanja izhlita korist zase. Jeseničani so bili uspešnejši, kar je po tekmi igre povsem v redu. Činili so dve pikli oni Svobodi, ki jih je v prvi tekmi na Jesenicah tako neuspešno pregazila s 7:1, ter se tako vsaj skromno masčevali za takraten veliki uspeh. S prirastkom teh dveh točk so Jeseničani dokončno prekoračili mejo opasnosti, tako da sedaj lahko mirno snujejo in razvijajo načrte za bodočnost.

Jeseničani so postavili v celoti boljše moštvo v polje. Zadela jih je smola, da so že kmalu po začetku izgubili levo krilo, pa so neglede na svojo okrnjenost junaka vzdržali do konca in še zabili dva efektna zgoditka. Dokler jim je bil napad kompleten, je lepo razvijal napadalne akcije, iz katerih sicer ni rezultiral noben uspeh, pa se je dalo naslutiti, da bo sčasoma le prislil Svobodino obrambo h kapitulaciji. Z izločitvijo levega krila se je napad zdobil in ni mogel več v prejšnjo povezanost. Prevladovala pa je jeseniška krilska vrsta, v kateri je zlasti zelo prevladno in taktično igral Zavrli; tudi desni krilec je bil dober. Ožja obramba je zadovoljila. Vratar ni imel mnogo posla, opravil pa ga je zanesljivo. Odločen v startu je desni branilec Knific.

Svobodaši so zopet nastopili oslabljeni, brez nekaterih svojih bolj prominentnih igralcev. Dasi so večino igre igrali s številčno premočjo, jim ni uspelo, da bi iz bitke izšli pozitivni rezultati. Precej za sluge za neuspeh ima srednja vrsta, ki se je kar zgubila in je zlasti ofenzivni del svoje naloge povsem zanemarila. Obramba ni bila slaba, Sinkule, v ostalem eden od najboljših Svobodašev, je neumorno in dobro čutil celo vrsto kočljivih situacij. V napadu so Svobodaši zanemarjali desno krilo Slambergerja, svojega najboljšega napadalca. Ostali napadalci so igrali sicer ostro, toda brez potrebne odločnosti in prevladnosti.

Dvajset minut je valovila igra, ne da bi privedla do kakšnega rezultata. Tedaj pribori levo krilo Eratstva Markelj strel s kota in jo pri tem izkupi, toda žogi s kota spremeni Trifunovič smer in se znajde v mreži. Kmalu zatem je uspešen Crnobori, ki povzra na 2:0. Igra je do konca polčasa odprta in ostane ista slika tudi v drugem delu igre. Od časa do časa prevladuje na trenotke eno, pa drugo moštvo, bilo je tudi dovolj šans pred obema goloma, da bi se rezultat še bistveno mogel spremeniti, toda ostane do konca 2:0.

Sodil je dobro g. Dorčec.

V predtekmi je rezerva Ljubljane, v kateri je igral nekaj ligašev, spravila Grafiko z 8:1.

Jadran-Slovan 5 : 3 (2 : 1)

V Trnovem sta odigrala gornja kluba zanimivo in napeto tekmo. Sicer ni šlo Trnovčanom za mnogo, njim je le do situacijske prerivanja, pa so se hoteli popraviti nerodnosti, ki so jih zdale v zadnjem času. Nasprotno gre Slovanu za kozo. Tako je prišlo do srditega spopada, ki je dal celo točko golov.

Jadran je imel zelo dobro obrambo, čeprav je prejela tri komade. Dva od treh golov gresta na račun stranskega krilca

Ovna, ki je sam usmeril dve žogi v lastno mrežo. Sicer pa se je obramba v vratarjem na čelu krepko držala, in to proti Slovanovemu napadu, ki je bil najboljši del v moštvo. Požrtvovalen je bil Marolt v krilski vrsti, zelo dober tudi Fajon v desni zvezi. V celoti je bilo moštvo v ostalem precej homogeno in je serviralo užitekno igro.

Slovanovci so imeli za seboj še nedeljski polovičen uspeh proti Hermesu in so se začetkom igre zagnali v stvar, kakor da bi hoteli ponoviti podvig tudi proti Trnovčanom. Pa so v njih trčili na odločnejšega nasprotnika, ki se ni dal spraviti iz koncepta. Kmalu se je pokazalo, da v Slovanu ni enotnosti. Prodornemu in odločnemu napadu ni mogel nihče v ozadje pomagati. Krilska vrsta - kot da je ni bilo na terenu, obramba, v kateri je le branilec Grm postavil dobrega igralca, je bila z vratarjem vred zelo šibka.

V prvem polčasu je bila igra še precej odprta, dasi je potekala v znamenju rahle Jadranove premoči. V hipnem zaletu je Slovan iz prodora prišel celo v vodstvo, po Ovnovi zaslugi. Po tem neuspehu pa je Jadran prevzel precej iniciative in v smotrno grajenih napadih je do polčasa utegnil zenačiti in tudi pritegniti vodstvo nase.

Potem pa je Jadran povsem prevladal, tako da so bili Slovanovci za dobre pol ure kar pregaženi. V lepih napadalnih akcijah, med katerimi se je Slovan obupno branil, se je vrsta Jadranovih uspehov stopnjevala do 5:1 in se je že zdelo, da bo Slovan zopet doživel težko katastrofo. Toda kakor po čudu so se Slovanovci neadoma zdramili in za nekaj deset minut pritegnili nase situacijo. Pritisnili so nasprotnika v defenzivo in malo s srečo, malo iz lastnega zmanjšali rezultat na 5:3. Sicer je bil v zadnjih petih minutah finiš zopet Jadranov, ni pa prinesel nobene spremembe.

Sodil je dobro g. Deržaj.

Hermes-Reka 2 : 2 (1 : 0)

Šiškarji so zopet ob eno piko, s čimur so si mnogo poslabšali nade za doseg prvega mesta. Tokrat gre zgruba važne pike izključno na račun pogrešne taktike Hermesovega moštva, ki se je odražala v pretiranem igračkanju z žogo, po drugi strani pa v neumestnem pritisku na nasprotnika po Bervarjevi izključitvi, ko se je vesoljna Reka zbrala v svojem kazenskem prostoru. S trenutnim odpiranjem igre bi se bile dale izdelati prilike pred reškim golom, ki jih v absolutni defenzivi Vičanov ni hotelo biti.

Zelo zanimiva ta igra ni bila. Bila je tipično prvenstvena in so Hermožani od začetka počeli v stilu, kakor da bi hoteli nasprotnika naravnost pregaziti in mu nasuti v mrežo brez številca žog. Toda Vičani so kmalu parirali ta pritisk in uredili svoje vrste, tako da je igra krenila v smer borbe dveh izravnanih nasprotnikov in dobila značaj povsem odprte borbe. Sredi polčasa so Hermožani dosegli svoj uspeh, ki je ostal do polčasa, toda Rečani bi jim jo bila skoro docela zagodili. Ne samo da so zenačili, prišli so celo v vodstvo 2:1 in je stal ta rezultat še tik pred poslednjim piskom. Kmalu po začetku drugega polčasa je sodnik oddalil z igrišča Bervarja od Reke in Hermožana Derendo, toda Reka je bila s to odločitvijo mnogo bolj prizadeta. Posledica tega je bila, da so se Rečani umaknili v skrajno obrambo, tako se je borba spremenila v igro na en gol. Rečani so odslej operirali samo še s prodori, ki pa so bili spričlo slabosti šišenske obrambe, zelo nevarni. Iz prostega strela pride Reka po Slanin do zenačenja, najslabšemu reškemu napadalcu in sploh najslabšemu možu na polju, Goliju, je bilo pridržano, da iz nedandnega sunka naprej premaga Maliča v drugi. Rečani so seveda ta rezultat obupno držali, imeli so priliko celo za povišanje. Na koncu je le Brodnik, ki je med tem že postal enajstko vratarju v roke, srečno potisnil žogo preko črte in tako rešil vsaj eno točko.

Šiškarji tudi tokrat niso mogli zadovoljiti Tehnično so bili gotovo brez primere boljši od Reke, tudi povezanostjo so bili in so kot celota prihajali neprimerno bolj do izraza. Grešili so, kakor rečeno, taktično. V napadu je zadovoljil edini Brodnik, vsi ostali, zlasti na levi strani so bili precej slabi. Zelo dober je bil Ice na sred-

seveda ni prijetno in zato nastanejo dotikrat hude zamere, posebno od ženske strani. Miklavž in njegovi spremljevalci le opazujejo početje razposajenih kurentov. Čelo kaplan, župnik in sam Miklavž bi rad nenkrat radi zamenjali svoje vloge s kurenti, kajti le ti lahko na Miklavžev večer uganjajo burke tudi z dekleti.

Troba pa je potovati dalje. Sv. Miklavž z rezkim življenjem pozove kurenta, naj slede Miklavževi družini. Šele zdaj pride do veljave bučič, ki je dovolj tuhlj v veži in z ljubostnostjo gleda početje kurentov. Zakadi se v sobo in preiče predvsem skričališča. Pri deči vzbuja dokaj strahu. Skominja ga ugrabiti kakšno nedolžno bitjo. To pa mu prepreči njegova voditeljica - duša, ki ga že ob naskoku proti otrokom potegne nazaj. Pri fantih in med dekletih hudice ne opravi mnogo. Sam je in prelaboten. S posebno vnueno se hoče približati ženskim nogam. Pri ten jih dostikrat skupi, kajti dekleta, ki so še vsa besna zaradi nemoeči proti kurentom, se zakade vanj in ga s pestmi obdelujejo. To pa tam mora priskočiti na pomoč ubogemu parkeljnu njegov spremljevalec in ga rešiti iz ženekih rok. Rjoveč od srca in jeze, da je dobil tako malo žrtve, zapusti hudiči kršćansko hišo in z »dušo« pohiti za Miklavžem.

V sobi se naposled pomirijo in znova začne luščiti bučnice. Snovi za pogovor je zdaj dovolj. Tudi zbadanj ne manjka. Zoroi zopet pesem. Pridejo fantje, ki so za leto opravili miklavževanje. Prisedejo k dekletom, katerim kmalu mine jeza, in naposled so kurenti še pohvaljeni, oči i taki morajo biti pravi fantje.

Kostanjevec Begonik

njem krilcu, zadovoljila sta oba stranska krilca, tako da je bila srednja vrsta najboljši del moštva. Ima gotovo vso zaslugo, da so Hermožani razvijali toliko premoč tekom drugega polčasa. Obramba je bila nesigurna, kar velja v prvi vrsti za Maliča, ki mu gre »zasluga« za prvi gol.

Nerazumljivo, Rečani so nastopili kar s petimi juniorji. Tem bolj je remis za Hermožane neslaven. Borili so se Rečani požrtvovalno, ali preko svojega znanja in svojih moči niso mogli. V celoti so spričlo tolikoga številca rezerv zaostajali za Hermožani Dobra sta bila Legat in Jež v napadu, prav dobra pa je bila ožja obramba: Markič v голу in Bervar do izključitve.

Sodil je dobro g. Doberlet.

Atletiki-Olimp 2 : 0 (0 : 0)

Celje, 5. decembra.

Na razmočenem igrišču Pri Skalni kleti se je danes odigrala podsavezna prvenstvena tekma, pri kateri so Atletiki zaslužno zmagali in s tem definitivno zasedli drugo mesto na tabeli celjsko-trboveljske skupine. Zivahni borbi je prisostvovalo okoli 400 gledalcev.

Atletiki so pokazali tehnično boljše igro kot Olimp. Njihov napad pa je bil premalo povezan in ni imel strelca. Slaba sta bila Končan in Junger. Ožja obramba je delala zelo uspešno.

Olimp je v startu prekašal nasprotnika, pa ni znal točno podajati žoge ter je bil pred nasprotnikovim golom premalo ločen. Slabi so bili Lešek, Bianki in deloma tudi Zorko. Olimpov vratar je bil v odlični formi in je preprečil še večji poraz svojega moštva.

Začetki našega kolesarstva

Na slavnostni seji so večeraj v Ljubljani proslavili ustanovitev prvega slovenskega kolesarskega kluba

Pred 50. leti se je ustanovil prvi slovenski kolesarski klub. Bil je to »Klub slovenskih biciklistov« v Ljubljani, ki je uspešno oral ledino na polju našega kolesarstva. Takrat sportno delovanje še ni bilo samo sportno, temveč tudi narodno. Naši prvi kolesarji so s svojim delom hoteli vzgojiti svoje sodelavce in člane ne samo v sportnem, temveč tudi v narodnem oziru. Njihove zasluge je treba zaradi tega še bolj vpoštevati, ker je znano, v kako težkih razmerah so delali pionirji kolesarskega sporta.

Letos je ravno 50 let odkar, smo dobili prve slovenske kolesarje. Malo jih je še živih, večino že pokriva črna zemlja. Vseh teh so se danes spomnili na slavnostni seji ob priliki 50. obletnice »Kluba slovenskih biciklistov«, ki se je vršila dopoldne v hotelu Miklič. Sejo je vodil ustanovitelj kluba in dolgoletni funkcionar finančni ravnatelj v poklju g. Rudolf Vesel, ki se je, še vedno čil in zdrav, spomnil lepih časov, ko so naši prvi kolesarji tekmovali v težkih dirkah. Od ustanovitve kluba je bil navzoč tudi g. Leopold Fürsager iz Radovljice ter kasnejši člani gg. Vernik, podpolkovnik Jaklič, primarij dr. Jenko, Josip Rus iz Logatca, Tavzes, Gogala in »stara bajta«, ki se vedno ni odnehala v svojem delu, Jaka Gorjanec.

Na seji se je prečitalo obširno poročilo, o delovanju naših kolesarjev, ki se je pričelo pred 50 leti, po danes. Prav častiljiva imena najdemo v tem poročilu, imena, ki so mnogo pomnila in našim javnem življenju sploh. Poročilo navaja vse dirke na katerih so nastopili naši slovenski kolesarji v zadnjih 50 letih. Tekmovalci so dosegli krasne uspehe. Predaleč bi šli, ako bi imenovali vse one neutrudljive tekmovalce, ki so slovenskemu kolesarstvu priborili častne lovorike. Navesti bomo samo nekoliko imen, v prvi vrsti g. Viktorja Bohinjca, ki se še danes rad spominja lepih uspehov in ki ni bil samo po svojem šaljivem pripovedovanju v lepi duhovi eden naših najboljših, temveč ga tudi v poročilu najdemo vedno na prvem, ali pa vsaj na prvih mestih. Enakovredni tovariši so mu bili gg. Pintar, Stišny, Fürsager, Traven, Seunig, dr. Ravnihar, Majdič, Zupanc, Josip Jakopič, Koželj, Mirko Bothe, Mihelčič, Počakaj in zopet Jaka Gorjanec ter drugi. Na visokih kolesih omenimo Demetra Bleiwelisa, Trsteniškega in Klečiča.

Poročilo omenja tudi uspešno sodelovanje naših prvih slovenskih kolesarjev s hrvatskimi kolesarji in s Sokoli ter ozke vezi, ki so vezale kolesarje v Ljubljani s kolesarji v Trstu, Celju in Mariboru. Zanimiv je tudi odstavek poročila o kolesarski turistiki.

Letu 1921 se je končno uresničila želja celokupnega jugoslovenskega kolesarstva z ustanovitvijo Koturškega saveza kraljevine Jugoslavije s sedežem v Zagrebu. Sedanjim kolesarjem mora biti vztrajnost in ljubezen do sporta prvih pionirjev slovenskega kolesarstva samo v vzgled.

V prvem polčasu je bila igra odprta. Atletiki so sicer imeli nekaj več od igre, niso pa znali izrabiti niti ene zrele situacije. Po odmoru so Atletiki imeli v 1. in v 10. min. priliko za dva gola, ki je pa niso izrabili. Nato pa so Atletiki vendarle pritisnili in prešli v znatno premoč. Igralo se je večinoma na Olimpovi polovici, toda šele v 21. min. je Schuhu II. po lepi solo akciji uspelo zabiti prvi gol. Olimp je imel v 28. in 39. min. priliko izenačiti, toda ni imel strelca. V 43. min. je Schuh II po hitrem prodoru iz neposredne bližine postavil končni rezultat 2:0. Olimp je nato prešel v močno ofenzivo, toda prepozno.

Sodil je g. Miljan iz Zagreba objektivno, toda precej z napakami.

Beograd : Zagreb 4 : 1 (1 : 1)

Zagreb, 5. decembra.

Na današnji medmestni tekmi med Beogradom in Zagrebom je zagrebška reprezentanca po zelo slabi igri doživela docela zaslužen poraz.

Vodstvo za Beograd je dosegel že v 8. min. Petrovič. V 31. min. je izenačil Pleše iz čiste ofside pozicije.

V 16. min. drugega polčasa je Moša postavil na 2:1 za Beograd. To stanje je v 35. min. povisal Valjarevič na 3:1, v 40. min. pa je Moša dosegel končni rezultat 4:1.

Sodil je g. Bažant.

Ostale nogometne tekme

ZAGREB: Zagreb III : Karlovac 7:1 (3:1).
SUŠAK: Zagreb II : Sušak 8:0 (3:0).
BEOGRAD: Jugoslavija : Bask 3:0 (2:0).
SPLIT: Zak (Subotica) : Hajduk 4:1.
PARIZ: Francija : Italija 0:0.
MARSEILLE: Francija II : Italija II 2:2.
DUNAJ: Zidenice : Rapid 1:1, Wacker : Sportklub 2:2.
PRAGA: Slavija : Viktorija Žižkov 8:1.
BUDIMPEŠTA: Prvenstvo. Ferencváros : Törökcs 12:1, Hungaria : Elektromos 4:1, Nemzeti : Budafok 2:2, Ujpest : Phöbus 4:3, Kispest : Szeged 7:2, Bocsakai : Győr 1:0, Szürketaxi : Budai 2:1.

Čitajte in širite

»J U T R O«!

Na današnji slavnostni seji je inž. Bartl v imenu Touring kluba pozdravil prve slovenske kolesarje ter ob tej priliki sprožil misel, da bi se spomladi priredila kot nekaka naknadna proslava velika ciljna in skupinska vožnja s ciljem v Ljubljani. Dalje so pozdravili današnje zborovanje za Autoklub tajnik g. Starec, za podzvezo Ljubljana predsednik g. Voepernik, za mariborsko podzvezo g. Canjko, za Motoklub Ilirija g. Jaka Gorjanec, za ASK Primorje g. Ivo Sancin in drugi.

Lepa proslava je zapustila pri vseh prisotnih najglobkejši vtis.

Sokolsko okrevališče na Petrovem

Včeraj dopoldne je Jugoslovenska sokolska matica slovesno odprla v Kranjski gori nov sportni in letoviški dom

Kranjska gora, 5. decembra
Sredi snežnobelega gorske pokrajine, ki že kliče emuhtarje v svojo opojnost, so danes ob 11. v Kranjski gori odprli sokolsko okrevališče kralja Petra II. Že večeraj so prispele mnogi ugledni gostje od blizu in daleč, danes pa se je k skromnemu domačemu slavju zbrala množica narodnega občinstva. Med drugimi so prisostvovali otvoritvi podpolkovnik Stefanovič kot zastopnik Nj. Vel. kralja, minister za telesno vzgojo dr. Miletič, zastopnik prosvetnega oddelka lanske uprave prof. Jeraš, narodni poslanec dr. Fux, sreški načelnik dr. Vrečar iz Radovljice, predstojnik okrajnega sodišča dr. Bregar, predsednik JZZ dr. Pavlin, domači župan Budinec, predsednik Tujskoprometnega društva Lavčičar in zastopnik Gostilnišarke zadruge Malžič iz Jesenic. Številno je bilo zastorano sokolstvo. Iz Beograda je prisel odposlanec SKJ podpolkovnik dr. Milorad Feliks, posamezne župe so zastopali starosta dr. Pipenbacher s tajnikom Flegarjem na Ljubljano. Spicar za Kranj, dr. Gorišek za Maribor. Smrtnik za Celje in dr. Vasič za Novo mesto. Kranjskogorskega Sokola pa je zastopal starosta dr. Parko.

Goste je pozdravil predsednik Jugoslovenske sokolske matice, ki je zgradila dom, podstaršina SKJ Gangl. Poudaril je, da je zgradba okrevališča samo del programa, ki si ga naše sokolstvo nadelo v okviru Petrove patletke, in v največje počaščenje je Sokoli štejejo, da nosi dom ime našega mladega vladarja. Zemljišče je JSM kupila v maju 1931, dne 2. avgusta lani so zapeli krampi in lopate in danes stojajo Sokoli pod svojo streho. Najlepjša zahvala gre

pridnim sokolskim rokam, ki so zgradile ponosno stavbo, posebej še inž. Perku, ki je izdelal načrt, inž. arh. Kobetu, ki je vodil notranjo opremo, inž. Jesihu, ki je oskrbel razsvetljava, in vsem vrtnjakom, ki so s svojim delom v kratkem času dvignile impozantno poslopje s tal.

Domači župnik Karel Čuk je po kratkih besedah o pomenu božjega blagoslova izvršil obrede, nato pa se je podstaršina Gangl spomnil še vseh požrtvovalnih podpornikov, ki so prispevali k gradnji. Zemljišče obsega 20.000 kv. metrov, a poslopjem predstavlja vrednost 1.300.000 din. Glavni delož je dala JSM iz svojih prihrankov, izdatno ji je prisločil na pomoč Ljubljanski Sokol, nekaj je akcije podprla lanska uprava, SKJ pa je dal brezplačno posojilo. Na Petrovem, kakor so graditelji nazvali kraj, bo JSM zgradila v prihodnjih letih še nove paviljone za člane, članice in mladino. Med burnim odbravranjem sta bili sprejeti pozdravni brozjavki starosti Nj. Vel. kralju Petru II. in savezni upravi. Nato je podpolkovnik Stefanovič v kraljevem imenu proglasil dom za otvoren in gostje so si z živim zanimanjem ogledali prostore, ki so opremljeni z vsem modernim komfortom, da je okrevališče v resnici velika pridobitev za prosepah tujskega prometa v borovškem kotu.

Med skupnim kosilom, ki je pokazalo, da je dom zavluden z dobro jedajo in izborno pitjačo, je podstaršina Gangl v toplih besedah napil mlademu vladarju in najvišjemu zaščitniku sokolstva in poudaril, da je nepokolebljivo jugoslovensko narodno edinstvo slej ko prej osnova sokolske ideje. Zastopnik savezne uprave, predsednik zdravniškega oddelka SKJ podpolkovnik dr. Feliks je izrekel matične iskrene čestitke, nato pa je goste pozdravil še starosta domače župe ravnatelj Spicar, ki je izrazil svoje veselje nad dejstvom, da je pri tej priliki prvič zbranih vseh pet naših župnih starešin v tem prelepem kotičku Gorenjske. Dom v Kranjski gori mora privabiti tuzce z juga, da bodo ob blizu spoznali našo zemljo in našega Slovaka, pa tudi brate s severa, ki tako radi prihajajo občudovat lepoto naših krajev. Naj bo tudi ta sokolska posojilnica samo novo orožje za mnogo sokolstva in vsega slovanstva. Jugoslovenski sokolski matični je iskreno čestital še predsednik JZZ dr. Pavlin, nato ta je tajnik matice Švajtzer predčital pozdravne brozjavke, ki so jih poslal savezna uprava, predsednik SPD, podstarosta SKJ Paunkovič in zagrebška župa.

Sredi lepega, z visokim snežom zasutega popoldneva se je končalo intimo elavje, ki je izročilo javnosti nov lep sportni in letoviški dom, obenem pa novo trdnjavo sokolske misli in dela.

Med mestom in deželo

osreduje »JUTRO«
mall oglasi

100 uspehov na en oglas »JUTRO«

Zapustila nas je tako osamele naša nenadomestljiva, zlata mamica, nadvse ljubljana ženka, stara mamica itd., gospa

Marija Jelenc

roj. DIMNIK
SOPROGA POST. PODURADNIKA

Ukonivši se volji Vsemogočnega je spremimo v njen zadnji dom v ponedeljek 6. decembra ob 16. uri iz hiše žalosti, Rožna dolina, c. IV./16., na farno pokopališče na Viču.

Ljubljana-Rožna dolina, 5. decembra 1937.

Globoko žalujoč JELENCEVI-MIKLIČEVI

Glavna skupščina ali ne

Zagreb, 5. decembra.
Kljub policijski prepovedi se je danes vršila glavna skupščina JLAS, ki je bila sklicana po dosežani upravi. Na skupščini je bila večina laikoatletskih klubov. Skupščino je v dvoranji Udruga obrtnikov otvoril ob 8. uri drugi podpredsednik Vlasenko iz Beograda, ker je bil predsednik dr. Tritsch v inozemstvu. Predsedujoči pa je takoj odgodil skupščino, ker še ni bilo kvoruma. Ob 9. se je skupščina nadaljevala v prostorih JLAS. Ugotovili so, da so navzoči delegati naslednjih klubov: Primorje, Svoboda, Sloga, Planina, Korotan iz Ljubljane, Mura iz Murske Sobotice, Ptuj, Rapid iz Maribora, Jugoslavija iz Celja, Celje, Amater iz Trbovlja, Litija, Elan iz Novega mesta, Bratstvo z Jesenic, Korotan (SK Kranj), BSK, Ruski iz Beograda, Hašk, Zašk in Trbovlje.

Ugotovili so dalje, da sta Celje in Trbovlje prvo leto člana saveza in zato nimata glasovalne pravice. Sloga iz Ljubljane ni izpolnila svojih obveznosti, Elan pa ni imel polnomočja. Najprej so prečitali rešitev uprave policije v Zagrebu, s katero policija ni vzela na znanje sklicanja skupščine, in sicer v zvezi z 7manim odlokom ministra za telesno vzgojo od 18. novembra. Glavna skupščina je soglasno izrazila svoje nezadovoljenje zaradi tega odloka. Predsedujoči Vlasenko je nato zaključil skupščino. Okrog 9.30 je prisel zastopnik uprave policije ter razpustil zborovanje, ki so ga zborovalci takoj zapustili.

Kasneje so zborovalci sklenili poslati ministrskemu predsedniku dr. Milanu Stojadinoviću in ministru za telesno vzgojo dr. Miletiču brozjavki, v katerih protestirajo proti odloku ministra za telesno vzgojo. Brozjavki naglašata, da sta bili na današnji skupščini navzoči dve tretjini laikoatletskih klubov.

Smrtna žrtev podivjanca

st. Rupert na Dolenskem, 5. decembra
Zalosten dogodek, ki priča o silni podivjanosti naše mladine, se je pripetil 2. t. m. v St. Rupertu na Dolenskem. Posestnik Marj, oče več otrok, je kupil dobro ohranjeno kolo od 23-letnega fanta Sedlarja, po domače Svrkovega. Ker je bil Sedlar Marju dolžan nekaj denarja, je ta zahteval, da se dolg odkrije od kupnine. Ker Sedlar ni hotel o tem ničesar slišati, je nastal med njima preprič, ki se je večkrat ponovil. Dne 2. t. m. se je Sedlar udeležil v jutranjih urah v Mokronogu, kjer je imel opravek tudi na sodišču. Domov grede je nakupil v trgovini v Bistrici nekaj malenkosti in se je ogledal tudi v bližnji kovačnici, kjer je ob slovesu rekel kovaču: »Zdaj grem in bom Marja zaklal.«

Ko je prišel v St. Rupert in zapazil Marja zaposlenega pri gospodarskem poslopiju, se je napolil proti njemu, izvalil preprič ter ga kratko malo zabodl z nožem naravnost v srce rekoč: »Ti boš poginil, a jaz pojdem v jabo.«

Marj se je zgrudil na tla in bil na mestu mrtve. Sedlar je odhitel po zločinu na orožni postajo ter javil svoj grozovit zločin. Orožniki so odredili, da je ostale žrtve nedotaknjena na licu mesta do prihoda sodne komisije, sivega zločinca pa so uklenjenega v verigo odvedli v mokronoške sodne zapore.

Med mestom in deželo

osreduje »JUTRO«
mall oglasi

100 uspehov na en oglas »JUTRO«

Teden dni filma

Film iz življenja za življenje

Malo je filmov, ki bi človeku dali novega optimizma in mu nudili nekakšno oporo v boju z življenjem, saj so po večini zabavne ali zgodovinske vsebine. Zato moramo takšne filme še dvakrat pozdraviti.

Takšen film nam obeta v nekaj dneh kino Matica »Luč v megli« se imenuje. Z njegovim naslovom je simboličen in značilen, kajti ta film bo res luč v megli življenja.

film modernega pozitivizma in življenjskega zanosa. Dogaja se v zdravniškem osredju. Glavni junak je mlad zdravnik, ki prevzame nase usodno krivdo, da reši svoiera starejšega tovariša in učitelja. Usoda ga postavi pred alternativo: ali naj živi kot človek, ki ga bo zmerom sovražilo tisto dekle ki jo ljubi, ali pa da umre kot človek, ki ga bo ona ljubila. In ves film je slika plemenite ljubezni in žrtve človeka, ki se bori za napredek človeštva. Film v stilu »Pasteurja«.

Zasedba v njem je odlična. Družba Warner Brothers, ki nam je dala v zadnjem času »Antonia Adversa«, »Sen kresne noči«, »Poročnika indijske brigade« in še marsikaj dobrega, je režijo zaupala starem mojstru Franku Borzageu. Glavne vloge v filmu samem pa imajo Errol Flynn, nova zvezda Amerike ki je žal pri nas še vse premalo znan, ljubka Anita Louise (oba vidite na naši sliki), Margareta Lindasv in Sir Cedric Hardwicke, poleg še nešteti drugih, ki so sami izvrstni igralci.

»Ko boste gledali ta film«, je zapisal znan ameriški kritik »boste razumeli obupni klic žene »Tudi jaz imam pravico, da ljubim in sovražim«, in izvalni vzvik mladega učeniaka »Kaj govoriš o bodočnosti? Samo sedanjost velja!«. Ko boste gledali ta film, boste razumeli vse boje, v katere se ljudje neprestano zapletajo, ker boste doumeli da pomeni vsak boj napredek a napredek sam civilizacija v globljem smislu je kakor nekakšna procesija, ki sestoji iz preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Mnogi padajo v tej borbi, mnogi propadajo. Toda naj bo že konec posameznikov kakršnekoli procesija civilizacije gre dalje — do svojega poslednjega cilja.«

Čez drn in stran

Kemija na Nemškem

Misel gospodarske avtarkije je zmagala na celi črti in razumljivo, da je vsa pozornost osredotočena na samo prekrbo s surovinami, ki naj bi jih Nemčija v veliki meri pridobivala s pomočjo kemije in drugih modernih iznajdb (»Slovenec«, 28 XI.).

Kemija je sicer ena izmed najstarejših ved, z njo so se ukvarjali že Egiptčani in brez dvoma še starejši na vidi pred njimi. Toda na Nemškem so tudi na ideje razgledali na strožjo avtarkijo, zareski so se da bodo vse, kar je kdaj dala svetu oprava, sami začeli okraje. Tako se je zgodilo, da je tudi kemija samo ena izmed novih iznajdb.

Riba pri glavi smrdi

Dva vagona rib in mnogo drugega sadja je nakupil v Splitu filmski igralec Harry Piel ki nosi v svoji novi film »Nemogoči gospod Pitte« Množico take robe je rabil za »arabski trg«, v katerem je namestil potem v beduine preoblečene statiste (»Slovenski dom«, 29 XI.).

Bedni Harry Piel in še bednejša Dalmacija! Kakšno podobo bo imel ta njegov film, če bodo v niem na trgu prodajali ri-be in podobno sadje?

Računstvo slabo

Tako je znašala po podatkih osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu povprečna dnevna zavarovana mezda v avgustu 1937 (do tu so objavljene podatki) 23,27 din dočim je znašala avgusta lani samo 21,94 din. Povisla se je torej v teku enega leta za 133 din, kar pomeni pri 700.000 zavarovanih delavcev nad 9 milijonov din dnevno (»Slovenec«, 30 XI., uvodnik).

Če se upošteva obremenitev gospodarstva na področju ljubljanskega pokojninskega zavoda kjer so prisrnevki leta 1936 znašali okoli 28 milijonov din to je povprečno za člana na mesec okoli 20 din, bodo skupna vremena gospodarstva v ostalih krajih znašala na mesec okoli 10 din (»Slovenec«, 30 XI.).

Tudi številke v dnevniku imejo svojega bralca kakor recimo, roman ali pa rubrika o dopisovanju med malimi ogias: Zato naj bodo tudi številke zapisane zmerom približno tako kakor je res. Res je na primer, da se je povprečna zavarovana mezda v teku enega leta povisla za 900.000, ne pa za 9 milijonov dnevno, kar bi bilo delavcem samim pač v največji radosti. Prav tako ni res, da bi bili na področju ljubljanskega Pokojninskega zavoda znašali leta 1936

prisrnevki za člana na mesec povprečno okoli 20 din temveč so v resnici znašali 200 din. Najbol bi bilo pač gospodarstvo v ostalih krajih veselo, če bi njegova skupna bremena znašala na mesec samo okoli 10 din, ko so v resnici znašala nič manj kot 10 milijonov din. Spoužite trko, a nikar brezglavo ne prezirajte številke!

Dvakrat tehnika

Poljska akademska zveza »Liga«, ki ji je glavni cilj zblizanje med narodi, je priredila v Zagrebu razstavo fotografiskih slik, ki so jih akademski člani »Lige«, izdelali. Ocene v časopisju pravijo, da so razstavljene slike svojevrsne po motivih, še bolj pa po tehnični obdelavi. Ocenejvalci dostavljajo da razstavljena dela sicer niso tehnično na višku (»Slovenski dom«, 3. XII.).

Kriminalna zagonetka

Sredi noči so vdrl v hišo maskirani neznanci in ustrelili gospodarja. Ker so se zaradi razbijanja začeli oglašati psi, so razbojniki pobegnili, ne da bi kaj odnesli. Oblasti so prijelo pokonikovega sina čep, prav je desetletna hčerka, ki je edina vedela razbojniko pripovedovala, da je bilo napadalec sedem (»Slovenski dom«, 3. XII.).

Logika je v resnici prečudna reč. Kako, se vprašuje človeški razum, so v resnici mogli aretirati enega samega sina, ko je bilo vendar razbojnikov sedem? Toda še vse strahotnejša bi bila zagonetka, če bi bil, recimo, razbojnik en sam, policija pa bi šla in bi aretirala kar sedem umorjenčevih sinov.

De mortuis nil nisi bene

Zagrebski tramvaj je včeraj spet povzročil smrt nekega upokojenca. Mož je bil nekoliko vinjen krenil preko lince, ko je prav tačas pridrel od zadaj tramvaj in moža od strani rahlo butnil. Vendar je bil sonek za ne preveč trdno »navotenje« neznanca prehud, us ga je zavrtelo in je omahnil pod prikolico tramvaja. Toda vozilo ga je ponovno butnilo v stran, da je mož padel tako nesrečno, da si je ob robniku pločnika razbil glavo. Seveda je obeležal mrtev. (»Slovenski dom«, 4 XII.).

Mačkena zgodba, a polna morale in filozofskih odkritij. Geite tramvaj je moža čisto naravno nekajkrat butnil — brez vsake krivde pred bogom in ljudmi — on pa gre in si ob robniku pločnika povsem brez potrebe razbije glavo in — seveda — umre. A kar je literarno največ vredno na stvari, je opis pjanega moža. Odtod bo slovenski jezik bogatejši za cvetko, da je nakresan človek krenil čez cesto. — kra —

Kateri otroci so težko vzgojljivi

V okviru Splošnega ženskega društva v Ljubljani je nedavno predavala ga Angela Vodelova o težko vzgojljivih otrocih. Iz prava davanja povzemamo:

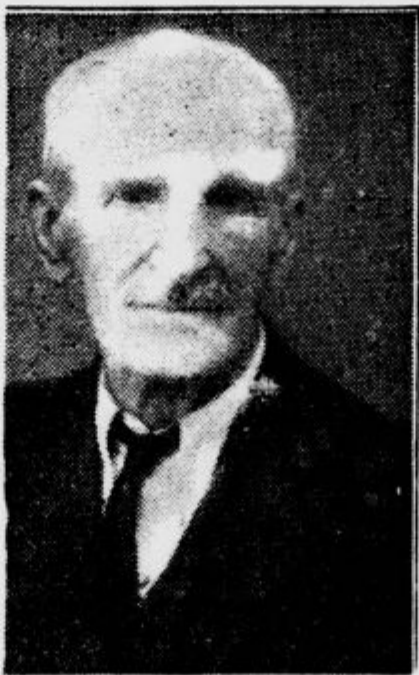
Karakteristika težko vzgojljivih otrok

Problem težko vzgojivosti staja danes vedno bolj v ospredju. To pa iz razloga, ker sidanes prizadeva vzgojo odstranili krivice do otroka in ker je danes težko vzgojljiv otrok včas kakor jih je bilo pred vojno. Razvrstitev današnje dobe je potpisnila ta problem tako v ospredje. Toda če bi razčlenili težko vzgojilive otroke, bi videli da večina med njimi ni težko vzgojljiva. Otrokove sile se hočejo uveljaviti tako kakor otrok spozna, da je prav, pri tem pa pride pogosto do trenja med njim in vzgojiteljem saj je otrok v svojem bistvu vedno opozionalen.

V pravem pomenu besede so težko vzgojilivi otroci oni, katerih razvoju ovirajo kakršnekoli negativne sile, bodisi da imajo svoj izvor v naravnem izmaliceniu otrokovega telesno-duševnega ustroja, bodisi da je okrajšanost povzročil nepripraven vpliv okolice. To so predvsem otroci s pomanjkljivimi čutili, slabi, gluho-nemi, naglušni, slabovidni otroci. Polem taki, ki težko dojemajo in razumevajo vtiske iz zunanje sveta, to so duševni slabidioti, imbecilni, debilni. In naposled taki, ki na zunanje vplive ne reagirajo tako kakor normalni, zato njih dejanja ne ustrezajo zahtevam zunanega sveta. Težko vzgojilivi so še tudi otroci, ki doraščajo v neprikladni okolici. Pri prvih dveh skupinah je prizadel razum: ti otroci spadajo v poseben okvir bole. Pri drugih imamo pa motnje živčnega ali duševnega ustroja, imamo nevrotike ali psihonate. Takšne otroke bomo lahko vzgajali le, če smo spoznali vzroke, zaradi katerih so postali težko vzgojilivi. Nevrotiki in psihopati v smislem razvoju navadno ne zaostajajo za normalnimi, njihovi uspehi na so pogosto enostranski. Nenormalno sta usmerjena le njihove čustvene in nagonne življenja in njihova volja. Označimo jih navadno za »amsovoje«, težke zakrknjene, nevzorne, trmaste, preobčutljive posebnosti, slabše. Včasih imamo občutek da bi bili lahko drugačni, če bi hoteli. Mislimo, da bomo dosegli kaj s silo, dozežemo pa potem prav nasprotno. V take otroke se je pa treba pogotiti, spoznati vzroke njihovih slabosti, ker le na ta način jih bomo znali pravilno vzgajati.

Smrt podmaršala Jože Tomšeta

Ljubljana 5. decembra. Se nista potekla dva meseca ko je pokojni podmaršal g. Jože Tomšeta slavil v prijazen Podbrezju s svojo zvesto družico go Josipino rojeno Pavlinovo iz Podbrezja zlato poroko. Kjub visoki starosti 88 let je bil jubilar takrat še čvrst. Toda jesen ga je pred kakšnim mesecem polo-

žila na bojniško posteljo, s katere ni več vstal. Danes ob pol 16 je nenadno izdihnil v svojem stanovanju Ob Ljubljanici 7. Kljub visokemu položaju v vojaški službi, na kakršnem v star. Avstriji niso radi gledali Slovanov, je bil pokojnik zaveden narodnjak ki ni nikdar zatajil svojega rodu. Bodi mu ohranjen časten spomin, njegovim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

Vzroki motenj v duševnem življenju

Pri vsakem živem bitju sta odločilna za njegov razvoj dva faktorja — to, kar je otrok podedoval od svojih prednikov, in njegova okolica. Tega se moramo pri vzgoji vedno zavedati. Oboje, dedno tvarino in pa okolje, je treba upoštevati pri vzgoji sploh, še bolj pa pri težko vzgojljivih otrocih.

Med nevrotiki imamo najrazličnejše tipe. Znaki teh so tresljaji obraza, nesamohojno kimanje z glavo, razne vrste krči in podobno. Vse te robove spremlja nevzorno razpoloženje. Gotovo potrebuje zdravljenje teh bolni zdravnikove pomoči, toda zdravliti je treba celoga človeka, ne samo njegovo hibo. Taki otroci potrebujejo mnogo miru, varovati jih je treba vsake pravilne otrementive bodisi s fizičnim ali duševnim delom. Vrstu nevrose so tudi oslabeledo krvnega ožilja, motnje v krvnem obtoku. Tak otrok ima modre prste, mrzci ga, hied je v obraz očmi imo temno obrobline. V kategorijo nevropatov spada vsi oni otroci, ki jih združimo pod skupnim nazivom »nevrozni«, ne da bi mogli točno definirati njihovo stanje. Vzroki so pozostjo alkoholizem staršev in razne duševne bolezni, slabokrvnost in neohranjenost.

V vrsto psihopatov štejejo tudi histerika. Histerične niso le ženske temveč tudi moški, saj je število histeričnih dečkov in deklic do starosti devetih let enako. Pogost vzrok histerije je dedna obremenjenost. Na otroka ne skoraži še bolni kakor dedna obremenjenost vpliva neposredna okolica. Histerija je bolezen, ki je v stanju pričarati do-

FOTOAMATER

Kvadratni format

Stara kompoziciorna pravila stremijo za tem, da bi dajala slikam podožni format, bodisi v višino, bodisi v širino. Ta pravila so gotovo upravičena, ni pa potrebno, da bi se jih amaterji, kakor je že njih navada, držali s takšno zagrizenostjo da bi v njih imenu odklanjali vse, kar bi poskušalo biti kako drugače. Napredni amaterji naših dni so se v tem pogledu že precej osvobodili tradicionalnih predpisov in eden izmed dokazov za to je ta, da vidimo na velikih fotografiskih razstavah čedalje več del, ki se ponašajo s kvadratnim ali vsaj približno kvadratnim izrezom. Tem izrezom gotovo ne moremo očitati, da bi glede svoje učinkovitosti oziroma osredotočenosti zaostajali kakor koli za običajni pravokotnimi izrezi. So ljudje, ki pravijo da učinkiva kvadratna slika vedno nekam umirjeno trdno in krepko — in se ne motijo. Tudi fotografiska industrija je kmalu opazila, da se bodo kvadratni izrezi med modernu usmerjenimi amaterji uveljavili, kakor zaslužijo, in tako nam je zadnje desetletje poklonilo čedalje več kamer, ki omogočajo že same posnetke na te izreze.

Prav za prav niso kamere kvadratnega formata nič novega. Še tedaj, ko je amaterska fotografija stopala v otroških čevljkah, so posamezni konstruktorji spravljali na trg kamere v formatu 9 x 9 cm in podobno, iz tehničnih in praktičnih razlogov pa so si takšni formati utrili pot že od vsega začetka v področju stereofotografije. Toda šele potem, ko je nemška tvrdka Franke in Heidecke nastopila s svojo slovit »Rolleiflex« ki so to ni eni konstruktorji z genialno domiselnostjo znali spraviti v sklad z zahtevami po malem formatu in zrcalnem principu, je prišla prava doba kvadratne fotografije. Ne imenuje se ta fotografija brez razloga »rolleifleksna fotografija«, čeprav nam danes tudi druge tvrdke nudijo kamere podobne konstrukcije in je pričakovati, da bodo te kamere izpodrinile sploh vse druge tipe. Če je danes še kje kakšen amater, ki se obotavlja pred nakupom takšne kamere, gre to gotovo samo na račun njegove nepoučenosti o njihovih prednostih.

Vzemimo n. pr. kamero z danes srednjim formatom 6 x 6 cm. Ta ima običajno isto gorišnično 7,5 cm in s tem isto veliko ostrinsko globino svoje manjše sestre 4,5 x 6 cm — toda z bistveno boljšo izrabo slikovitega polja, z večjim formatom pač, ki mu v večini primerov povečanja sploh ni treba. Podobno je s formatom 4 x 4 cm.

Nadaljnja, zelo važna prednost kvadratne kamere je v tem, da ti odnate ž njo pred vsakim posnetkom vprašanje, da ni napraviti ta posnetek v višino ali počez. Vse posnetke opraviš z eno samo držo ka-

mišljivi vsako drugo lozelec. Znaki histeričnega otroka so neumerjane, divje kretanje, hrupo obnašanje, poza.

Otroci poslanoje pogosto težko vzgojilivi zaradi neprikladnega okolja. Neugodne socialne in gospodarske razmere. Otrok, ki ga je v zibelki zaznamovala beda, naleti pri vsakem koraku na zaprke, ki ovirajo njegov poln in zadovoljiv telesni in duševni razvoj. Današnja šola ne pretežira siromašnega otroka. Otrok rad postane potem uporen, zakrknjen in nasilen, njegovi vzgojitelji pa reagirajo običajno s kaznijo in prezirom. Težko vzgojilivi pa postanejo tudi prevzadržani otroci. Pri njih je pomazkanje čuta za skupnost. To so največje egoistični, brutalni in samopasni otroci. Otrok, ki je preveč razvijan, bo postal nesamosten, ne-sposoben, da gre sam skozi življenje.

V okvir teh problemov spadajo tudi nezakonjski otroci, pri katerih se navadno poro-di občutje manjvrednosti.

Kako ravnamo s težko vzgojljivimi otroki

Predvsem je treba spoznati vzroke otrokovega zadržanja. Po tem spoznanju pa usmerimo vzgojo. Pri bolnih otrocih ima prvo besedo zdravnik. Z živčno bolnimi postopajmo obzirno, toda dosledno, ne preobremenjujmo jih z delom, naloge pa, ki jih njihove sile zmogajo, zahtevamo od njih dosledno. Do-ža je telesna in duševna gimnastika. Primerna hrana, mir, razvedrilo med veselimi vrstniki. Toda nikdar pokazati otroku — tudi nevrotiku ne — da ga smatramo za bolnika. Kazati mu je treba, da imamo zaupanje vanj, in ostrčevati ga moramo neprenehoma. Pri vzgoji sta potrebni brezogovna vztrajnost in doslednost. Če je okolica neprirnarna, jo je treba spremeniti. Najslabše se goli siromašnim težko vzgojivim otrokom. Njim je skoro naprej dolečena njih usoda, potem pa govore o rojenih zločincah in prostitutkah. Pri teh otrocih starši ne morejo dosti pomagati, pač pa bi morala šola storiti svojo dolžnost.

mere in s tem si prihraniš mnogo dragocenejšega časa posebno v primerih, kjer moraš brzo strjeljati. Tu moramo omeniti nekaj, česar se ne zavedajo niti mnogi amaterji, ki sami imajo kamero kvadratnega formata: Ni res, da bi mogel recimo na večji format 6 x 9 cm spraviti »več motiva« nego na manjši format 6 x 6 cm. Poslednji format (seveda pod pogojem normalnih gorišnic: 7,5 cm za format 6 x 6 cm in 10,5 cm za format 6 x 9 cm) nikakor ni nekaj prirezan format 6 x 9, tem več narobe je res: format 6 x 9 cm je prirezan format 9 x 9 cm in nanj spraviš precej manj nego na format 6 x 6 cm.

Iz tega seveda sledi, da utegne priti na kvadratni format več objektov, nego jih je za zgradbo slike nujno potrebnih. Toda pomoč je tu lahka: iz kvadratnega formata odrežeš lahko še vedno vse stran, kar te moti, in ga spremeniš po potrebi v pravokotni format, na izviren pravokotnem formatu pa ti bo pogostoma manjkalo marsikaj, kar bi motivu lahko koristilo. Sicer pa velja beseda o rezanju kvadratnih formatov samo za povečave. Nesmiselno bi bilo, če bi hoteli delati bogve kakšne povečave. Ne-iv-eds šč WS eniat rdgovc izreze na malih originalnih tiskih. Ti tisk bi po izrezovanju samo trpel in bi izgubil n. pr. svoj istočasno kopirani slikovni rob, ki daje tudi slikam v malem formatu nekaj samosvojeja in zaključnega.

Iz amaterskega gibanja

Fotoklub Ljubljana obvešča svoje članstvo, da se bo vršil v petek 7. januarja 1938 ob 20. v klubskem lokalu redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Posebna točka to obravnavala spremembo pravil. Poravačje pravočasno svoje obveznosti do kluba! — V torek 7. t. m. ob 20. se razstavna od-bora, ozled Koppitove mape in poročilo o nagradnem tekmovanju »Galerijec«, v četrtlek 4. večer začetniškega tečaja: Razvijanje. Tečajniki bodo tudi sami razvijali svoje posnetke. V petek odborova seja. Na dnevnem redu: mednarodna razstava in sprememba pravil.

Naše gledališče

DRAMA
Ponedeljek 6.: Zaprti.
Torek 7.: zimkovi. Red B.
Sreda 8.: Firma. Izven. Cene znižane od 20 dia navzdol.

OPERA
Ponedeljek 6.: Zaprti.
Torek 7.: Simkovi. Red B.
Sreda 8.: Pri treh mladikah. Izven. Izred-no znižane cene od 24 dia navzdol.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Češka bo izdala 7. marca 1938. namestu vsakoletnih dobrodelnih znamk v spomin na Masaryka dobrodelni blok po 3 + 3 Kč. Drugi blok za praško mednarodno razstavo znamk bo izšel 3. julija prihodnjega leta in bo imel natiskani dve znamki, po 50 halero-ov s sliko Višegrada in po 1 Kč s sliko Hradčanov. Prodajal se bo po 5 Kč. Narod-al se bo lahko v naprej, naklada pa se bo ravnala po naročilih.

Bolgarija je izdala svoj blok, ki smo ga že napovedali. Skoraj vsa naklada je bila v naprej prodana spekulantom. Znašala je po uradnih poročilih samo 50.000 kosov, toda strokovnjaki trdijo, da je bila dosti večja.

Belgija bo v kratkem izdala še en blok. Izšel bo za popravilo bazilike v Queckel-bergu okoli 15. marca prihodnjega leta. Nadaljnji blok bo izšel še letos za razstavo znamk v Bruslju, ki jo bo priredila zveza belgijskih trgovcev z znamkami.

Razpis za nove znamke

Po dolgem času lahko sporočimo, da je naše pošto ministristvo izdalo razpis za izdelavo prihodnjih znamk za zaščito otrok. Razpisa se lahko udeležijo vsi naši umetniki. Podrobna navodila se dobe pri ravnateljstvu naše markarnice v Beogradu.

Upamo, da bo odziv naših slikarjev tolikšen in da bodo poslali tako dobre osnut-ke da bo vsaj ena izmed znamk delo Slovencev.

Poslednja serija, pri kateri sta bili dve znamki narejeni po osnutkih naših umet-nikov je bila stara letalska, kjer sta delo dveh Slovencev znamki po 50 par in po 1 dinar.

FILATELIJA

Nove znamke po vsem svetu

Cote d'Ivoire: Izšla je nova frankovna znamka po 65 centov v rdečerjavi barvi. Glanask: Za »Gausko vase« v Magdebur-gu je izšla v nakladi 100.000 kosov posebna serija dveh spominjskih znamk s pribitkom. Obsega naslednji vrednoti: po 25 + 25 pfenigov v rdeči barvi na rumen-kastem papirju in po 40 + 40 pfenigov v svetlo sinji in rdeči barvi, prav tako na rumenkastem papirju. Pribitek je šel v korist povzdigi poljedelstva.

Francija: Izšla je nova frankovna znam-ka po 60 centimov v rumeno rjavi barvi. Grčija: Po vrsti zaslihnih izdaj z raznimi pretiskmi je zdaj izšla naposled prva nova serija znamk, ki so še prav lepo izdelane. Obsega naslednje vrednote: po 50 lept rdeče rjavo in sinjo, po 10 lept svetlo sinjo in rdeče rjavo, po 20 lept črno in zeleno, po 40 lept zeleno in črno, po 50 lept rjavo in črno, po 80 lept temno sinjo in svetlo rjavo, po 2 drahmi sinjo, po 5 drahem rdečo po 6 drahem olivno zeleno po 7 drahem rjavo, po 10 drahem rdeče rjavo, po 15 drahem zeleno in po 25 drahem temno sin-jo. Znamke kažejo po večini stare izko-pantne.

Island: Na papirju brez vodnega znaka je izšla znamka po 1 eyr rumeno zelena in rdeča.

Italija: Izšla je priložnostna serifa v spom-in na razne obletnice italijanskih slavnih mož Glotta, Leopardija, Pergolesija, Spon-tinija in Stradivarija. Obsega naslednje

vrednote: po 10 centesimov rjavo, po 20 centesimov karmnasto, po 25 centesimov zeleno, po 30 centesimov rjavo, po 50 centesimov vijoličasto, po 75 centesimov rde-čo, po 1.25 lire sinjo, po 1.75 lire temno oranžno, po 2.55 + 2 lire sinje zeleno in po 2.75 + 2 lire rdeče rjavo. Znamke so prav lepo izdelane, le tega si ne moremo razlagati, zakaj morata imeti najvišji vred-noti tudi pri tej seriji pribitek, ki ni prav majhen.

Kelantan: Nova serija znamke se dopol-njuje. Pred kratkim so izšle spet te vred-note: po 6 centov rdeča, po 10 centov vi-joličasta, po 30 centov rdeča in vijoličasta, po 50 centov rumena in olivna in po 1 dol-lar zelena in rumena.

Kuba: Tu so izdali precej sumljivo, a vse-akako vsaj spekulativno serijo znamk v korist »Društva ameriških pisateljev in umetnikov«. Frankovne znamke so nasled-nje: po 1 cent zelena, po 2 centa karmi-nasta, po 3 cente vijoličasta, po 4 cente rjavo, po 5 centov sinja, po 8 centov oliv-no zelena in po 10 centov svetlo rjavo. Vsaka vrednost je izšla v dveh izvodih, vsakokrat z drugo sliko. Razen tega sta bili v isti namen izdani dve ekspresni znam-ki, in sicer dvakrat po 10 centov v oranžni barvi in enkrat po 25 centov rdečkasta.

Norveška: V novi seriji frankovnih znamk so izšle še naslednje vrednote: po 1 bre olivno zelena, po 2 bra svetlo rjavo, po 3 bre oranžna, 50 örov rdeče vijoličasta

in po 60 örov zelenkasto sinja.

Nizozemska Indija: Izdana sta bila dva frankovna sivočrna in sicer po 10 na 30 centov v sivo črni barvi (na frankovni znamki) in po 20 na 37½ centov v rdeči barvi (na portovni znamki).

Patiala: Frankovna znamka Angleske Indije po 3 anne je dobila pretisk »PATIA-LA STATE«.

Spanija: Uporniška vlada je izdala v Sa-ragosi dve novi frankovni znamki, in sicer po 4 pesete v vijoličasti, rdeči in rumeni barvi s sliko osvoboditve Malage in po 10 peset rumeno rjavo s sliko izkrcavanja prvih upornikov črt v Algecirasu.

Spanska Gvineja: Izšla sta frankovna provizorija 30 na 40 centimov in 80 na 40 centimov v sinji barvi. Oba imata natisk »Republica Espanola«.

Turčija: Tudi v Turčiji sta izšli dve znamki za spomin na ustanovitev Balkan-ske zveze, in sicer po 8 kurusov rdeča in po 12½ kurusa sinja.

Novi bloki

Za svoj evharistični kongres, ki bo pri-hodnje leto, bo izdala Madžarska, kakor smo že omenili, posebno serijo sedmih plo-kožnostnih znamk, ki bodo izšle tudi v blo-ku. Sredi bloka bo znamka po 20 filerjev, ki bo simbolizirala evharistično misel, okoli nje pa ostalih šest znamk. Baje je že v naprej prodanih 40.000 blokov nekemu trgovcu, ki se je obvezal, da jih do leta 1940 ne bo prodal.

Spanska pošta v Andori je izdala blok ki je ogromnega formata (50 x 60 cen-timetrov!) Na njem je ves zemljevid te male države. Razprodaja ga isti konzorcij, ki je prodal že vse Francove spekulati-

ktivne bloke. Zbiralcem svetujemo, da tega bloka ne kupujejo.

Vlada v Valenciji je odobrila konzorciju belgijskih trgovcev izdajo bloka, z nomi-nalo 5 peset, ki bo izdan pod pretvezo 44-letnice (!) društva za pomoč poštnim usluž-bencem. Naklada bo baje je 20.000 zobčastih in 2500 nezobčastih blokov, prodajna cena pa dvojna nominala.

Tudi Rusija je začela uvidevati, da se dajo delati z bloki dobre kupčije. Družba »Mežunarodnaja knjiga«, ki vodi zdaj monopol ruske filatelije namestu nekdanje »Filatelistične asociacije«, je izdala za ju-bilejno letalsko razstavo blok z štirimi letalskimi znamkami po 1 rubelj. Slika na znamki kaže letalo nad Lenjingradom. Naklada bloka znaša baje sa mo 50.000 kosov in ga ruski trgovci ponujajo za dvo-eno nominalo.

V kratkem izide poljski blok s slikami poljskih vojniških ladij. Blok je namenjen za podpiranje graditve poljskih ladij in bo izdan v nakladi enega milijona kosov.

Nikaragua je izdala za »Dan rase«, 12. oktobra posebno serijo znamk za letalsko pošto po 1, 4, 5, 8, 10, 15 in 20 centov. Znamke so izšle v mašnih četvirnih blok-kih. Tako je torej izšlo vsega sedem če-tvornih blokov. Da pa je zadeva še lepša, so izšli vsi ti bloki zobčani in nezobčani, tako da jih je v resnici 14. Nikaragua je s svojimi bloki po številu prva na svetu, saj jih je dole izdala že 50. Za filateliste kaj žalosten rekord!

Francoski blok za razstavo »Pexipe« je izšel, kakor je zdaj definitivno dokazano, v nakladi 149.000 kosov. Imel je franko-turbo vrednost za nominalo znamk, ki so bile na njem natiskane.